

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —
Helyben házhöz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, decz. 23.

A haza és az állam.

Megtörténhetik, hogy a szülő nem győzi magában gyermekei gondját s ilyenkor segítségül instruktort fogad.

A gyermek érzése az instruktoral szemben mindig bizonyos ellenszenvben nyilvánul, mintha érezné, hogy mikor egy idegen szülei jogkört kap felette, ehhez annak az idegennek nincs joga. Tappintással, türelemmel azonban olyan pozíciót nyerhet az instruktoral, mintha csak a családba tartoznék és igazi szülő pótló lesz a gyermekkel szemben. Ekkor aztán az ellenszenvnek is vége.

De másképp is üthet ki a dolog. Az instruktoral nagyon is otthon érezheti magát. Elhanyagolhatja a gyermeket s a maga érdekeivel foglalkozik, ha aztán parancsolni akar a gyermeknek, az megtagadja neki az engedelmséget s ez nem dacz a gyermekben, aminek a hanyag instruktoral nevezni szokta, hanem önzés s ha ilyenkor a szülővel ijeszti a gyermeket, az csak mosolyog rá, mert tudja, hogy ha megérti a helyzetet a szülő, neki ad igazat.

Nem maradhat a nemzetek élete örökké a patriarchális rendszer szárnya alatt. Az igények nagyobbakká lesznek, a haladás követelményei mind számosabbak, a közügyek szét ágaznak és szakértelmet kívánnak s ekkor precíz kormányzati elvre lesz szükség, e kormányzat vitelére közegek kellene — megalkakul az állam.

A hivatalos közegek feltétlenül alárendeltjei a köznek, a kormányzat irá-

nyát a nemzetnek megszabni természetadta joga, az állam a haza gyermekei felett csak instruktoral, mely lehet jó vagy rossz, a szerint amint marad instruktoral szerepében, vagy a szülő helyett akarja feltolni magát.

Ma nem a hazára, hanem az államra szoktak esküdni.

Fizetést az államtól kapnak, hivatal is csak az államtól, állampolgárok vagyunk a régi hazafiak helyett, állami haderő, állami tekintély s még nem tudom mi minden forog közszájon, közérzésben.

Természetes, hogy így a legfőbb tekintély az állam látható feje — a kormány és semmi az állam láthatatlan feje a nép.

Hanem a forma még meg van. Az állam nem szól olyan nyíltan, mint az a bizonyos király, ki azt mondta, az állam én vagyok, de gonoszabbul cselekszik, midőn úgy tünteti fel magát, mintha ő volna a haza. Meg van a parlamentáris kormány formánk, de nincs meg a parlamentáris kormányzatunk.

Régóta láttuk már ezt. Régóta tudtuk, hogy nem a nép, illetve annak képviselői, hanem klikkek hozzák a törvényt. Az ilyen kormányzat hozta meg azt, hogy idegenek lettek urrá a családi házban, hogy szolgává lett az örökös.

A magyar föld kiesik a magyarok lába alól, a magyar pénzt kegyelemből kapja kölcsön jó kamatra a magyar, idegen nemzetek elszakadt részei nemzetiségekké dagadtak nyakunkon s fojtogatnak mindenfelől, a kisipar és kiscgazda pusztul, a magyar középosztály, ez az erős haza fenntartó elem lejjebb sülyedt a lépcsőn és

helye lassankint üresen tátong a proletárok és plutokraták között.

A nép pedig vagy közömbös lett, vagy idegen isteneket imád a külföldi szocializmus egyházában.

Ugy tünt fel sok tekintélyes nagy nevű, nagy multu ember előtt, hogy ez a rendszer már megérett, le kell szakítani. Szilágyi, Andrassy, Csáky, Hieronymi, nem látnak jobb orvosságot, mint a rendszer bukását.

Az igazi parlamentarizmust kell behozni a klikk-uralom helyébe, mely nem litkos többé a Tisza-lex óta. Elcsapni az instruktoral s a szülei jogot rekvirálni annak számára akit illet. Kényszeríteni az államot, hogy a haza szolgája legyen és ne megfordítva, hogy a parlament emelje a kormányt, az szabja meg irányát, ne pedig a kormány nevezze ki pártját és osztogasson ez által parancsokat, a törvény látszatával.

A parlamenti harcz nem Bánffy ellen folyik, hanem az ellen a pusztító rendszer ellen, mely teljesen Bánffyban testesült meg.

Ennek a rendszernek száz keze van, melylyel kapar, száz gyomra, melyet betölteni kell, de egy feje, a miniszterelnök, azért, mikor ennek fejét kívánja béke jelül az ellenzék, tulajdonképen a rendszert akarja így lefejezni.

A fegyver mit az ellenzék használ tuléles, azt elismerjük, de hát a rendszer feje még erősen áll, csak úgy lesimogatni nem lehet, levágni is nagy munka.

Me vannak e fonák rendszer napjai számlálva. Buknia kell, még ha ártatlan volna is vezére, mert inkább egy ember

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Tarkaságok.

Egy bohém völegény naplójából.

II. Visite.

Féltizenkettő. A legpompásabb idő. Még ezt a szegfüt a gomblyukimba; kabátomra pár csepp ibolyapárfumót . . . Így ni! Most már elég hódító vagyok.

— Itt a kocsis! — szolt háziasszonyom mindenesé.

— Megyek! Nagy kényelemmel helyezkedtem el az elegáns kőfogatu bérkocsin, mely az agyam gyors gondolatmenetével versenyezve, örült sebességgel vitt egy hat ablakos szürkere meszelt házhoz, mely az én aranyos hölgyem rejté magában.

Kipattanván a kocsiból, barátságos folyosón keresztül csinos lakáshoz értem. A mama fogadott:

— Isten hozta. Tessék besétálni.

Elegáns kicsi boudoire. A kék szín tulnyomóan képviselve. Ami legjobban megragadta figyelmeimet az a függő lámpa volt, melyen számtalan tánczrend ingott mesés pompában. Keillemes tarkasággal vegyültek jóleső harmóniába a falakon levő legyezők, vázák és festmények.

Hölgyem puha zsöllyében ül és olvas. Völetlenül kiejti kezéből könyvét. Gyorsan fölemelve mély meghajlással adtam át. Bájós mosoly, kecses főbólintás volt a köszönet.

— Isten hozta! Foglaljon helyet, — fogadta ő köszönésemel.

— Mit olvas?

— Ah, rettenetesen unván magam, elolvastam vagy tiz oldalt Eötvös »Kartausi«-jából; azonban egy hangot sem tudok belőle . . . Most igazán vágyódtam társaság után.

— Valóban? Hiába, az olvasáshoz hangulat kell, Eötvös olvasásánál pedig a hangulatnak párosulnia kell a mély figyelemmel.

— Nálam pedig jelenleg mind a kettő hiányzik.

— Akkor nem is leszek terhére, szoltam kalapom után nyulva.

— Nem-nem, ne menjen! Majd megpróbálok magától kölcsönözni hangulatot.

— Ezt már szeretem.

— Na nézzen rám, nem látja már is, mily vidám vagyok.

Tényleg az volt, mert mosolygott bájosan, szép nagy szeméivel nevetett hódítóan.

— Igyon egy pohár cognacot, én is iszom.

— Szívesen. Úgy is három dolgot szeretek s ezek egyike a snapsz.

— S a másik kettő?

— A hölgyek és a táncz.

— Jó gusztsa van. S minden hölgyet szeret?

— Kivétel nélkül.

— Na hallja, maga szörnyen egosztikus nevelésben részesült. S egygyel meg sem elégedne?

— Ha muszáj, akkor hogyne.

— Szeretném tudni, milyennek szeretné azt az egyet, kinek feladata lenne, az összes nőket helyettesíteni.

— Nohát hallja meg és lássa be, hogy az én igényeim nem nagyok.

— Csupa fül vagyok.

A kit szeretni tudnék, mondjuk a kit feleségemnek szeretnék, annak nem kell kizárólag szépnnek lenni, mert nem szeretem az illatot nélkülöző szép virágot. Szeressen, de ne legyen belém szerelmes, mert a szerelem frázis, minek előttem létjoga nincs. Legyen kedves mindenkihez, különösen hozzám; legyen okos, azonban nem tudományos; legyen jó, de nem mint egy angyal, mert így nem illenénk össze. Ezeket kívánom tulajdonságainak. Bállokba mulasson kedvére, elképzelem tudni fogja, hogy férje becsületére vigyázni kötelessége. A mi az anyagi dolgokat illeti: toiflette, ékszer, stb. ebbe sohasem tudnék beleszólni, legkevésbé ellenezni, ezt kívánám részemre is. Végre a mi a prózai dolgokhoz tartozik: főzésben minél több tortát, mert a szeretem az édes-ségnek minden nemét, egyébbel nem törődöm. A mi a takarítást illeti, azt igyekezzen távollétemben elvégezni, mert egy surolás, nagymódsás vagy pláne meszelés képes lenne napokra

pusztuljon el a népért, mint az egész nép pusztuljon el a rendszerért.

Legyen úr a haza és szolgálja maradjon az állam
P—y.

Népgyűlés Nagyváradon. Mint lapunkban már említettük, a váradi 48-as és függetlenségi párt is rendez népgyűlést a Tisza-lex ellen, melyre a fővárosból több képviselő megígérte lejárását. A függetlenségi párt választmányára tegnap tárgyalta a népgyűlés ügyét s abban állapodott meg, hogyha a fővárosi vendégek jöhetnek, az ünnep *másodnapján* lesz megtartva a népgyűlés. Kedvező idő esetében a Fekete Sas erkélyéről fognak beszélni a szónokok, rossz idő esetén a nagy teremben tartják meg a gyűlést. Ha ünnep hétfőjén nem jöhetnek a képviselők, szerdán megy végbe az imponánsnak ígérkező népgyűlés.

Olszky—Pulszky.

Nemrég történt, hogy *Olszky* Carlo florenczi műáros, ki a *Pulszky* Károly képvisárlásai által érzékeny anyagi veszteséget szenvedett, a milánói selyemkiállításán lefoglaltatta a magyar állam kiállított tárgyait, mivel az olasz bíróságok által részére megítélt kártérítési összeget mindeztideig nem fizette meg. A kormány, hogy valamiképpen eltussolja e kellemetlen ügyet, 16.000 frankkal szurta ki a szemét Olszky-nak 180.000 frank követelése fejében.

Most az történt újabb, hogy *Olszky* újra lefoglaltatta a magyar állam Milánóban kiállított selymeit, azzal érvelve, hogy ügyvédje nem volt jogosult 16.000 francot mint egyezséget, hanem csak mint részletfizetést elfogadni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 23.

A napirend előtt *Ivánka* Oszkár a házszabályokhoz szólott s kifogásolja, hogy a jegyzőkönyv hitelesítéséhez nincs jelen 100 tag.

Madarász elnök megolvastatja a képviselő-

előznie a háztól. Igaz, még egyet elfeledtem: a fiúk nevelése kizárólag engem illet... Most már én kérem, mondja el, milyennek szeretné azt a boldog halandót, kit így szólítana: édes uram!

— Az igazat megvallva még effelől nem igen gondolkoztam, azonban nem bánám, ha hasonlítana magához, de a haját ne olyan utálatosan elválasztva fésülje, mint maga, hanem szépen fölfelé. Legyen mindig és minden körülmények közt fess, udvarias és vidám, de nem féltékeny s a mit elől kellett volna említenem, engem nagyon szeressen. A toiletteim, melyek nem lesznek számosak, mindig ki fogom kérni a tanácsát; szeretném, ha mindig egy nézetem volna az én izlésemmel. A konyhai dolgokba beleszólást nem engedek, hanem a kedvencz ételeit sűrűn fogom készíteni s ha netalán a takarítás körül valami elvet vallana, majd azon fogok igyekezni, hogy azt elvesse s ő maga megszeliüljön...

Mindketten hallgattunk. Szép színben látuk a világot, nagyon szép színben. Végre én törtem meg a csendet:

— Nagysám! maga nekem nagyon kezd tetszeni.

— Nekem is maga.

— Lenne a feleségem?

— Ebben a perczen.

— Angyal egy csókot!

— Hohó! hiszen még csókeiméletének megoldásával is tartozik.

— Ehl! többet ér a gyakorlat az elmélet-

lőket. 100-an jelen lévén, *Ágoston* József kezdi meg a vitát.

Az elnökválasztási vita.

Ágoston: Molnár János t. képviselőtársunk tegnapi felszólalására csupán annyit jegyzek meg, hogy élénk figyelemmel, türelemmel, — sőt mondhatni megadással hallgattam végig. (Zaj balfelől.) (Egy kis türelmet kérek, nem fogom soká farsztani a t. Házat és talán megjegyzéseket megtenni nekem is szabad, nézeteimet elmondani nekem is jogom van.) Tehát mint említém meghallgattam felszólalását, amelyet fölczirázott régi és újabb, poros okmányok felolvasásával is. Nem követem e téren, mert a tárgyhoz kívánok szólni és nem akarok obstruálni, miként ő tegnap tette s csupán azon kérdést intézem hozzá, hogy mért nem olvasta fel az igen t. képviselő a többi közt Esterházy Miklós Móricz grófnak és Asbóth János képviselő urnak igen becses, felette érdekes és értékes leveleit is! (Tetszés a jobboldalon. Zaj. Elnök cseget.)

Hieronymi és *Csáky* képviselő urak beszédére csupán néhány szerény megjegyzést kívánok tenni (Halljuk! jobbfelől.) Mindakettő kifejtették, hogy mennyire káros az obstrukció; el is ítélték azt, azonban beszédük végén azt a conclusiót vonták le, hogy a netalán bekövetkezendő törvényen kívüli állapotokért a kormány és a többség felelős! Csodálom, hogy olyan mélyen gondolkodó elméjük nem találtak fel közelebb fekvő és természetszerű valódi okot, hogy t. i. azt mondták volna: igen is az obstruáló kisebbség az oka a netalán bekövetkehető törvényen kívüli állapotnak s ez vonandó felelősségre az elkövetendő hibáért. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Azt is mondtam *Hieronymi* t. képviselőtársam, hogy kevés előrelátással bírt a kormány és ez képezi a jelen állapot tulajdonképeni okát. Kérem t. ház, vajjon kevésbé előrelátónak nevezhető-e az a kormány, a mely már négy hónappal ezelőtt betértesztette az indemnítási javaslatot. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Hiszen t. ellenzéki képviselőtársai között *Bolgár* Ferencz deczember elsejére, *Bartha* Miklós pedig decz. 15-ére akarta halasztani annak tárgyalását, mert akkor elegendőnek vélték ők is az eddigi szokás szerint csak néhány napot igénybe vevő vitát arra, hogy az indemnítási megszavaztassék. De ha felelőssé tétetik a kormány és a többség, a törvénytelen állapotok bekövetkezéséért, kérem, vajjon nem terhelte ugyan csak a kilépett párttagokat ugyanazon felelősség, akik csak deczember 6-án léptek ki a párt kötelékéből, akkor tehát, midőn a Tisza-féle javaslatról tudomást szereztek. Azt pedig senki sem fogja állítani, sem itt, sem a házon kívül, hogy ez a javaslat okozója a törvények rendfelforgatásának, az alkotmányon kívül állapot bekö-

vetkezésének. (Zaj. Ellenmondások balfelől.) Én csak logice következtetek abból, a mit itt a házban a szónoktól hallottam és engedjék meg, hogy e részben én is kifejtsem egyéni szerény nézetemet.

Én a felelősségnek a jelen esetben három csoportját különböztetek meg. Az egyik a kormány felelőssége, a mely felelős a koronának és a parlamentnek tetteiért, a másik a többség felelőssége, amely felelős választó kerületének és választó polgárainak; végül a kisebbség felelőssége, a mely az obstrukció esetén felelős és szavatol nemcsak saját választó közönségének, hanem szavatol választóinknak is és így az ország egész közvéleményének! (Igaz! ugy van! jobbfelől.) Én tehát kérre kérem t. képviselőtársaimat, az elienzéki padokon, mert felette fontos, érdemes, hogy vele foglalkozunk, óva intem, figyelmeztetem arra, hogy ha be fog köszönteni Ujév első napján a törvényen kívüli állapot, ezért első sorban önök lesznek a felelősök. (Ellenmondások balfelől. Ugy van. Ugy van! jobbfelől.)

És most áttérek magára a tárgyra, magára az elnökválasztás ügyére és Kossuth Ferencz t. barátomnak javaslatára. Én sem helyesnek, sem jogosnak, sem ildomosnak nem tartom azt, hogy azon fontos állás betöltésének a képviselőház elnökének a Ház bármilyen utasítást adjon. (Helyeslés a jobboldalon.) Nem adták ezt sem a múltban és nem lesz ez helyén a jövőben sem. Bizzunk abban mindannyian, hogy bárkit ültessen is a Ház többsége arra a méltóságos polczra, hogy az hazafiasan és törvényeknek megfelelően fogja állását betölteni. Ez az indoka annak, hogy én Kossuth Ferencz t. barátomnak javaslatához nem járulok. Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Lakatos Miklós jegyző: Horánszky Nándor!

Horánszky a helyzetről.

Horánszky Nándor szerint a mai beteg állapot régebbi bajokból származik. Azért, midőn meg akarja indokolni az ő mai álláspontjukat, szükséges, hogy az előzményekkel foglalkozzék. Röviden rámutat a Deák-párti kormányok gyöngeségére, melyek nem mertek az adóreformhoz nyulni. Ezek a kormányok, amily nagyok voltak a kiegyezés megcsinálásában, ép oly kicsinyek voltak az ország organizmusának rendezésében. Nem volt bátorságuk az ellenzék heves támadásai alatt az ország pénzügyi helyzetének rendezéséhez, mert féltették a kiegyezést.

Ekkor jutott kormányra a balközép vezére Tisza Kálmán, nem azért, mert elveit diadalra juttassák, hanem mert azokat szegre akasztotta. Tisza Kálmán megalapította a személyes uralmat, úgy az intézményekben, mint organizmusban. Hatalmába kerítette az állam egész apparátusát, a köztisztviselőket és tetejébe állította a főispánokat, kiknél nagyobb páriák Azsia, Afrika sivatagjain sincsenek. A kormány liferálja a főispánokat, a főispánok a tisztviselőket, a tisztviselők a képviselőket, a képviselők — a bizalmat. A politikai romlottság folytán, melyet az ilyen hatalom terjeszt, veszélyben forrog a közmorál és veszélyben ma már az alkotmány. (Ugy van! a balon.) Az ország eladósodik, a köztvagyonra minden szélhámos ráteheti a kezét. (Ugy van! a balon.) A volt miniszterek kilépése a szabadelvű pártból — felnyitotta zsidó polgártársaink szemét. (Eijenzés.)

Hogy milyen morál van a szabadelvű klubban, mutatja az, hogy a mint a párt oszlopos tagjai — meggyőződésből — kiléptek onnan: másnap már a legundokabb hajszá indult ellenük a szabadelvű sajtóban.

— Fízett sajtó! — kiált a baloldal.

Horánszky ezután nagy figyelemmel rátért arra, hogy amit ígért Bánffy szőszegését bebizonyítja. 1895-ben, mikor Apponyi híres karácsonyi cikke megjelent, Bánffy bizalmas természetű ügyben fölkereste Horánszkyt lakásán és kérdést intézett, hogy mi a célja Apponyi e cikkének? Horánszky erre nem tudván felelni, levelet írt Apponyinak s tudatta Bánffyval, hogy a cikknek semmi egyéb célja nincs, mint hogy az ország érdekében a közviszonyok szanáltassanak.

Ennek eredménye volt, hogy Bánffy, Apponyi és Horánszky, Horánszky házában értekeztek s megállapodtak abban, hogy Apponyi

nél. Az elmélet oly száraz, a gyakorlat minő édes. Próbáljuk csak édesem!

— Hát feltalálták már a repülő-gépet?...

— Azt nem, hanem felfedeztem én egy angyalt, kivel majd a szerelem szárnyain fogok együtt repülni.

Csintalan, pajkos mosolyát, csábító, részegítő tekintetét nem bírván kiállani, csókot nyomtam piruló orcájára. Ő nem ellenkezett, sőt vissza is adta... Ekkor léptek zaja hallatszott, belépén a mama, szólt:

— Szabad részt venni ama nevezetes thémán, mi felett oly csattanós argumentumokkal bizonyítjátok nézeteitek eltérését.

— Mi beszélgettünk hangosan? kérdém zavaromat akarva némileg palástolni.

— Igen mama, arról beszélgettünk, hogy nincsen annál borzasztóbb, midőn a folyóiratokban az események legédesebbjé előtt ez áll: folytatása következik, felett szellemesen hölgyem.

— Maga pedig, folytatá felém fordulva, ugy-e beszélni akar a mamával? Ezt oly naiv mosolylyal és szende tekintettel mondta a kis kópé, hogy ő nagysága zavar és csodálkozás jelével arcán tekintett hol reám, hol pedig arra a kis szörnnyetegre, ki engem ily csinosan behálózott s kit ő leányának nevez; csupán annyit kezdett az egészről örömet elfolytató mosolyok közt megérteni, hogy ő jelenleg anyós-jelölt s talán idővel — nagymama...

1896 jan. 22-én ismert indítványát — a treuga Deit — megteszi, Bánffy elfogadja s ennek fejében a választási reformot, a kuriai bíraskodást beterjeszti és keresztül viszi. És ezután mi történt? Bánffy egyszer csak azzal áll elő, hogy ő nem válthatja be ígéretét (Mozgás), mert nem gondolta, hogy a kiegyezés abban az évben nem lesz letárgyalható, a kiegyezési agitációt nem viheti be a választásokba, majd találni fog egy vagy más módot, hogy ebből a javaslatból törvény ne legyen.

Viharos kiáltások: Hallatlan! Gyalázatos! Le kell tüni! Ha katonatiszt volna, kidobnák!

Horánszky: De mi még mindig remélünk. Reméljük, hogy a benyújtott javaslatból a választások előtt mégis törvény lesz. Míg meg nem győződünk, hogy Bánffy úgy intézte a dolgot, hogy a főrendiháztól a javaslat némi módosítással, oly időben jött vissza a képviselőházhoz, hogy ott — utolsó ülés lévén — már nem volt tárgyalható. (*Folytonos kiáltások balfelől: Is ez miniszterelnök! Ilyen embert türeink itt!*) És jött utána egy olyan válasz, melyben a nemzetipártot Bánffy a legadázabb erőszakossággal letporta, a legnagyobb visszaéléseket alkalmazta. Ez volt megegyezésünk az ő válasza. (*Viharos kiáltások: ide be ne jöjjön többé! Hálátlan kutya!*) Annyi bizonyos, hogy nincs az országban sem kaszinó, sem kőr, mely ilyenek után bárkit megtérne tagjai sorában. (*Viharos úgy van! Ugy van! Gazember! — kiáltások.*)

Madarász korelnök: Kérem a képviselő urakat, hogy közbekialtása kkal ne zavarják legalább a beszédet, (ellenmondás balról) odakinn a nemzet e beszédéből ugyanis megalkotja a maga véleményét. (Percekig tartó éljenzés és taps a balon Derütség), — a nemzet úgy a jobb, mint a balról elhangzó beszédekből állapítja meg a maga véleményét.

Horánszky azután rátér arra, hogy Bánffy később a kiegyezés dolgaiban ismét bizalmas beszélgetésre kérte. (Derütség) Ő megtette, mert ha megalázással jár is ilyen dolog, az ország jóvoltáért ezt mindig elszenvedi. Rámutat azután az 1898: I. t. cikk keletkezésére. Ennek a törvénynek feltétlen követelménye volt, hogy 1898 májusa után a külön vámterületre adjon be a kormány javaslatot. De ezt se tette. Még csak felvilágosítást se adott a kiegyezésről. Ki volt hát oka a bekövetkezett állapotoknak? Ha a kormány beváltja szavát, lenne-e ma olyan állapot, amilyen van? A kormány e viselkedése, melyhez még egyes incidensek járultak, állították elő a mai helyzetet, mely a kormányt és rendszerét el fogja söpreni. (Tetszés a balon.) A közállapotot gyönyörűen festi Szilágyi levele (Eljen Szilágyi! — a balon), mely örök emlékezetes aktája lesz a magyar politika történetének s ennek kiegészítő része az Andrássy Gyula levele. (Eljen Andrássy!) Ha a gyógyulás nem következik be, akkor az a Ház csak a *stréber*ek porondja lesz, a közkincesek magánzsákmányává lesznek. (Nagy tetszés.)

Attérve a Tisza-javaslatra, azt mondja, hogy ha alkotmány ellenesen lehet adott szedni, akkor a kormány azt is megteheti, hogy feloszlatja az országgyűlést — pedig azt most budget nélkül — alkotmányosan nem szabad és esetleg össze se hívják az országgyűlést.

Gajári Ödön: Akkor mi is ott leszünk az ellenzéken.

Kiáltások: Késő lesz!

Horánszky: A kiegyezésre térve vissza, kijelenti, hogy ő a kiegyezést gazdasági és nem politikai indokból óhajtja. De mihelyt azt látja, hogy bizonyos ellenérdekekkel szemben a külön vámterületet absolute nem akarják felállítani, akkor nem habozik a gazdasági indokot háttérbe szorítani s politikai szempontból követelni a külön vámterületet. (Eljenzés.)

Akik a Tisza-javaslatot aláírták, súlyos hibát követtek el. Ennek csak sanálása van: vagy a *bűnbánó visszavonás*, vagy olyan *példaadás*, hogy az utókor is megtudja, hogy ilyen kísérletet az alkotmány ellen tenni nem szabad. A Bánffy-rendszernek pusztulnia kell. Ha van valaki, aki vele kitart, ő ennek a rendszernek kipusztítására összes esztétába veti. (Nagy taps a balon). Mert ha ez a rendszer tovább tart, akkor Magyarország anyagilag, erkölcsileg és politikailag rombadől. (Taps a balon).

Végül a *személyes harc* vádjára reflek-

tál. Hányszor támogatták a jobboldalt, a függetlenségi pártal diszharmóniába keveredve ezért! 20 éven át a jobboldal, a Tiszák, a legnagyobb személyes gyűlölettel vetették magukat közbe, valahányszor az egészségesebb politikai alakulás volt küszöbön, — s mégis a jobboldal beszél személyes harczról! És elvégre is, nem szolgált rá Bánffy a személyes harczra? Itt pedig rendszerről van szó s ennek képviselőjéről: a miniszterelnökről. Szélhámoság szélhámos nélkül, honárulás honáruló nélkül, hivatalos hatalommal való visszaélés hivatalos hatalom nélkül nincs. (Tetszés.)

Horánszky azt a kérdést fejtegeti ezután, hogy szabad-e a többségnek, mely uralmon van, *mindent* tenni? Nem szabad. Akkor az ellenzéknek joga van, ha törvénytelen akar a többség elkövetni, megakadályozni. S akkor csak két mód van: vagy belenyugodni az ország pusztításába, vagy a bajokat orvosolni.

Az ellenzék meg akarja szüntetni Magyarországon a rém-uralmat. (Taps a balon). Kivánják, hogy Bánffy és rendszere bukják az országért, — önök pedig: hogy az ország bukják Bánffyért. (Ugy van!) Mi azt kívánjuk, hogy a rendszer változzék a *személylyel együtt*. Amint erre garanciát kapunk, helyreáll a nyugalom. Ki akarjuk irtani a korrupciót.

Kiáltások: Le a vicziólistákkal! A képviselő legyen csak képviselő!

Horánszky: Beszédjét azzal zárja, hogy *eme feltételekkel*, a vita lezajlása után, nincs kifogása, hogy a Ház elnököt válasszon. (Hosszas, meg-megújuló: Eljen Horánszky! Abczug Bánffy!)

Szünet után **Polonyi Géza** interpellált.

Lukács László pénzügyminiszter benyújtotta a kvóta és a kiegyezési provizórium újabb *hat hónapos* meghosszabbítási javaslatát. (Nagy zaj. Kiáltások: Gyönyörű szertartás! Ujjab provizórium.)

A javaslatához többen hozzászóltak s végre is a bizottságokhoz utasították.

Madarász elnök boldog ünnepeket kívánt a Háznak s az ülést berekesztette.

Karácsony a templomokban.

A Megváltó születése magasztos ünnepének előestéje lesz ma. A családi tűzhelyeken kigyul a szeretet világa; a tülelű karácsonyfák apró gyertyáinak fénye beragyogja a boldogságtól viruló arcokat. Öröm száll a palotába és a kunyhóba egyaránt, hol a keresztény szeretet honol.

A templomokban ma éjjel az éjféli misével veszi kezdetét a Szent Karácsony ünnepe.

Ünnep első napján a I. sz. *székesegyházban* reggel 9 órakor dr. **Schlauch** Lőrincz bibornok tartja az ünnepélyes szent misét és **Palotay** László kanonok egyházi szent beszédet mond.

A székesegyházi ének és zenekar a következő egyházi zenedarabokat adja elő:

Dr. Szemethy G.: Ecce Sacerdos.

Bilel: Missa Solemnis.

Schuabl: Transeamus.

Kempter: Pastorella.

Ugyancsak ünnep első napján az *olaszii* plébánia templomban délelőtt szent mise, prédikáció nélkül.

A *Szent László* templomban d. e 9 órakor dr. **Vucskics** Gyula plébános misézik és ugyancsak ő mondja a szent beszédet is.

Várad-Valenczén a szent misét **Gabriely** Lajos plébános tartja s ő mondja az ünnepi szónoklatot is.

Ünnep második napján az *olaszii* plébánia templomban **Dencs** János tb. kanonok, esperes-plébános misézik s ezután szent beszéd lesz.

Az *ujvárosi* plébánia templomban dr. **Vucskics** Gyula tartja a szent misét és **Bázár** Gyula hittanár predikál.

Délután mindkét nap az összes templomokban ünnepélyes vecsernye lesz

Lejtőn.

— Saját tudósítónktól. —

A kártyának, ennek a rut szenvedélynek ismét áldozata van egy fiatal ember személyében, akit a legközelebbi napokban fogtak el a csendőrök.

Egy nagy tehetségű fiatal ember az áldozat, akinek szép tehetségénél fogva nagy reményei lehettek, azonban szenvedélye rá vitte a lejtőre, amin nincs megállás.

Már egy izben a börtön lakója volt ez a fiatal ember, azután úgy látszott, a kemény lecke használt, azonban a javulás nem volt állandó, ismét a kezébe vette a kártyát s most ismét a vizsgáló bíró előtt van.

Súlyos a vád, nehezen is hiszünk neki, s jól is esnek, ha a vád alaptalansága bebizonyosodnék, azonban erre kevés a kilátás, mert van egy levél, amelyben hamis tanúzásra akarja rábírnai a koresmárost.

Ebből a szomorú esetből igen sokan tanulhatnának . . .

Az esetről tudósítónk a következőket írja:

A b.-ujfalvi vizsgálóbíró átiratban értesítette a nagyváradai ügyészséget arról, hogy Nagy-Batomban a segédjegyzőt Vargha Istvánt, ellene felmerült vádak miatt letartóztatta.

A letartóztatott fiatal embert, aki életének 20-ik évét még nem töltötte be, igen sokan ismerik Váradon.

Vargha előkelő váradai családnak a gyermeke, édes atyja előkelő városi hivatalnok volt a mult évtizedben, aki azonban már évekket ezelőtt meghalt.

A fiu mint árva az egyik helybeli jótékony intézetben nevelkedett egészen addig, míg a *hatodik* gimnáziumot el nem végezte.

Ezen ideig igen szépen haladt Vargha, tanárai igen szerették a szegény fiut, aki osztályának több éven keresztül első tanulója volt úgy erkölcsi, mint tanulmányi tekintetben.

Mikor Vargha a hatodik osztályt jeles eredménnyel elvégezte, ott hagyta az intézetet, amelynek szabályait szigorunak találta s mint nevelő akarta folytatni tanulmányait.

A fiatal embernek itt kezdődik a tragédiája.

Vargha mikor kikerült az intézetből, csakhamar rossz társaságba került, lumpolni és kártyázni kezdett s a kártyázás rövid idő alatt rut szenvedélylyé nőtte ki magát. Egész éjszákát töltött a kártya asztalnál, ahol eleinte sokat nyert, később azonban megváltozott a szerencséje.

A kártya szenvedélyének első következménye az volt, hogy teljesen elhanyagolta az iskolát.

Tanárai sokáig nem tudták elképzelni azt, hogy mi baja a fiúnak, aki nem tanult, később pedig már az előadásokra sem járt fel.

Osztálytársai azonban nem sok idő múlva nyomára jöttek annak, hogy a fiu miért jön olyan álmosan az előadásokra s miért alszik olyan sokszor az órák alatt.

Nyílt titok lett, hogy kártyázni jár a lebu-jokba.

Ezen időtől kezdve Varghának az osztályban igen rossz helyzete volt, társai elhagyták s nem sokára nem volt egyetlenegy barátja sem osztály társai között.

A karácsonyi bizonyítvány aztán megadta a kegyelem dőfést, hét szekundával terhelt ment haza Vargha, akinek máskor jeles bizonyítványa volt.

A fiu ezután kimaradt az iskolából nem ugyan hivatalosan, hanem csak úgy, mulasztott több mint egy hónapot, a tanárai azt hitték,

hogyan beteg s mint ilyen is osztálykönyveztek. — Ugyanezen időben történt a szenziós s még soha elő nem forduló eset, hogy a gymnasium VII. osztályából eltűnt egy téli kabát. Egy hét múlva elveszett még egy s két hét múlva a harmadik.

A gymnasiumban természetesen nagy zavart okozott ez a dolog, de még nagyobb lett a meglepetés, mikor kisért, hogy *a tolvaj nem más, mint az osztály egyik tanulója Vargha*, akinél a rendőrség házkutatást tartva megtalálta az utoljára lopott kabátot és a zálogcédulát a másik két kabátból.

A fiut ekkor elfogták s a törvényszék elé állították, ahol teljesen megtörve javulást ígért.

A fiu sirva beszélt el a végtárgyaláson az esetet s nagy nyomorával, néhány napig tartó éhezésével védekezett.

A törvényszék három hónapra ítélte az ifjút, aki büntetését ki is töltötte.

Nem sok idő múlva lejött a miniszter döntése is, aki Varghát az ország összes tanintézeiből kizárta.

Ez ezelőtt három évvel történt.

Vargha a börtönből kikerülve, falura ment el segédjegyzőnek.

A családnak egy régi ösmerőse vette magához, remélte, hogy jó bánásmóddal a javulás útjára téríti a fiut.

Vargha sokáig becsületesen is viselte magát, princípálisának nem volt ellene semmi kifogása sem s nagy volt az öröm, azt hitték, hogy már teljesen megjavult.

Rövid ideig tartott az öröm.

Nem régiben gazdát cserélt, elment Nagy-Bajomba segédjegyzőnek tizenkét frt havi fizetés és teljes ellátásért.

Eleinte itt sem volt vele baj, később azonban rossz társaságba került, régi szenvedélye a kártya hatalmaskodott rajta s újra elkezdte a kártyázást.

Egy hónappal ezelőtt a község házában feltörve találtak egy fiókot, amelyből 350 frt hiányzott.

A rendőrség sokáig nyomozott, azonban hiába.

A múlt hét végén azután a csendőrség figyelme Varghára irányult, aki segédjegyző léteire feltűnően költekezett, amennyiben rövid idő alatt a korcsmában kétszáz frtot költöttel.

Nem sok idő múlva Varghát elfogták a csendőrök s vallatásra fogták.

Eleinte tagadott, később azután beismerte a lopást, a vizsgálóbíró előtt azonban ismét tagad.

Időközben a csendőrség fontos bizonyítékot kapott a korcsmárostól: egy névjegyet Varghától, amelyen rajta van az ötágú korona is, a hátára pedig ezt írta elfogatása előtt:

A 30 frtről azt kell mondani, nem adtam meg Krausznak és Száminak azt kell mondani, hogy azt állítsa, hogy a kártyán 170 frt körül nyertem. Ezek okvetlenül megtörténjenek, mert nagy baj lesz.

Ez a levél természetesen igen terhelő s noha tagad, a vizsgálóbíró továbbra is fogva tartotta, tegnap pedig átiratban értesítette a történetéről a várad kir. ügyészséget.

A vizsgálatot Aszalay Sándor vizsgálóbíró vezeti.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Decz. 26. »University extension« a jogakadémia disztermében este 5—7-ig.

Decz. 26. Az iparosok színelőadása az Apolló épületben.

Decz. 27. A nyugdíjbizottság ülése a városházán d. u. 3 órakor.

Decz. 27. Az esküdték kisorsolása. Január 18. Jogász bál.

A Kath. Kör karácsonyi matinéja. Ünnepe másodnapján tartja a Kath. Kör matinéját. A matinéra meghívókat nem bocsátottak ki. A kör tagjait, családjukat s azok ismerőseit és a kör barátjait szívesen látja a rendezőség. Műsort a helyiségben kapnak a megjelentek. Az élvezetesnek ígérkező matiné műsora különben a következő:

1. Karácsonykor. *Slumicko* J-től. Karének.
2. A katolicizmus nagy éposza. Felolvasás. Tartja: Dr. *Némethy* Gyula.

3. Ima Hittértől Magán ének. Előadja *Tucsek* Ferencné urnő.

4. Versek. Bemutatja: *Szombathy* Katinika k. a.

5. Ir népdalok. Violincellón előadja: *Szma-szenka* Ernő ur.

6. Csöndes éj. *Seyler* Károlytól. Karének.

*** A honvéd-husár laktanya átvétele.** A honvéd-husár laktanya átvétele már október 1-ső óta vajudik. Legutóbb azért maradt el, mert a tervek nem voltak készen három példányban. Azóta a városi mérnöki hivatal elkészítette a terveket s a vegyes bizottság decz. hó 27-én eszközli a laktanya átvételét.

*** Bizottsági ülés.** Nagyvárad város szépművészeti és közlekedési szakbizottsága tegnap délelőtt felülvizsgálta a Kert-utca és a hadapródiskola közötti járdát és kövezetet, továbbá a Széchenyi szálloda melletti kocsit aszfaltozást. A szemle eredményéhez képest mindkét munkálatot átvette a szakbizottság.

*** Előadás a Szent József-intézetben.** Tegnap délután igen előkelő és nagyszámu közönség előtt játszották el a Sz. József intézet növendékei a karácsonyi játékokat hirdetett »A padlásszobában« cz. darabot. A darab maga igen sikerült alkotás az ifjusági irodalomban. Szívvvel van megírva és szívesen is játszik. Két karének fordul elő a darabban, amiért külön meg kell dicsérnünk az ének vezetőjét, mert diszkrét és pontosabb előadást kívánni sem lehet, mint ahogy a kar intonált. A szereplők megérdemlik, hogy külön is felemlítsük őket, különösen *Taróczy* Bélát, ki mellett *Gyepes* Imre, *Molnár* János, *Prág* Ferencz, *Kürthy* Lajos és *Huszár* László igen jól betöltötték szerepüket. A megjelenteknek jól eső dolog volt a figyelem, melylyel fogadták őket.

*** Áthelyezések a honvédséghez.** A véd-erőről szóló 1889. évi VI. törvényezik alapján a cs. és kir. közöshadsereg tartalékából a m. kir. honvédség tartalékába áthelyeztettek hadnagyok *Schwarz* Gyula a 101 sz. gy. e-től, *Mairovitz* Emil a 33. sz. gy. e-től, *Baranyi* András a 37. sz. gy. e-től, *Turi* Károly a 37. sz. gy. e-től, *Lang* Sándor a 51. sz. gyalogezredtől, *Beck* Gyula a 37. sz. gyalogezredtől, dr. *Jancsó* Dániel a 68. számú gyalogezredtől, *Kurecska* István a 32. sz. gy. e-től, *Löwenstein* Zsigmond a 6. sz. vartüzér e-től, *Kubek* Szilárd 101 sz. gy. e-től, *Michelstädter* Farkas a 26. sz. gy. e-től, *Kannyó* Mihály a 39. sz. gy. e-től, *Fisch* Kálmán a 2. sz. vonat e-től, *Steincz* Kálmán a 37. sz. gy. e-től, *Gödör* László a 19. sz. gy. e-től a nagyvárad 4. honv. gy. ezredhez.

*** Búcsú Pecze-Szent-Mártonban** Karácsony hétfőjén, István vértanu ünnepén búcsú-ünnep lesz a közeli peczeszentmártoni r. kath. templomban. A búcsu alkalmából délelőtt 10 órakor ünnepélyes szent mise lesz, a mely után *Pálffy* Béla nagyvárad-ujvárosi segédlelkész tart egyházi szónoklatot.

*** Az ügyvédek vizsgálóbizottsága.** A m. kir. igazságügyminiszter tegnap tette közzé az 1899 évi tartamára megalakított budapesti és marosvásárhelyi ügyvéd vizsgálóbizottságok tagjait. A budapesti bizottság elnöke *Veszprémy* Sándor kir. curiai tanácselnök, helyettes elnöke

pedig dr. *Szekely* Ferencz kir. curiai bír. A marosvásárhelyi bizottság elnöke pedig *Kotka* Géza marosvásárhelyi kir. ítélőtáblai tanácselnök.

*** Mortara Pius Gyulán.** *Mortara* Pius római szerzetes, aki a napokban Nagyváradon is megfordult s könyöradományokat gyűjtött kegyes czélokra, mint értesülünk, jelenleg Békésmegyében időzik. A minap Gyulán volt s a német templomban predikált.

*** Jeruzsálem templomai.** A szent város vallási statisztikájához figyelemre méltó adatokat szolgáltatott a »Libnan« nevű arakz ujság. Értesítése szerint Jeruzsálemben van 44 török mecset és 70 keresztény templom. Ezek közül 26 a szakadár görögök és oroszok kezén van, 13 a latin szertartású róm. katolikusoké, 1 a maronitáké, 2 a melkitáké, 6 a szakadár örményeké, 24 a protestánsoké, 2 a koptoké, 1 a syrusoké, 2 az abysziniaiaké, a zsidóknak van 4 nagy zsinagógájuk és vagy 100 kisebb imaházuk. A harangok száma 175. Ebből az összegből esik a szakadár görögökre és oroszokra 95, a latinokra 22, a maronitákra 3, a melkitákra 3, a szakadár örményekre 11, a protestánsokra 35, a koptokra 2, a syrusokra 2, az abysziniaiakra 2. Van a szent városban összesen 27 nagyobb fiu- és leányiskola minden ritus számára és 5 kórház.

*** Az iparos ifjak műkedvelő előadása.** A nagyvárad ipartestület ifjuságának önképző egylete, mint az előző években, ugy most is műkedvelő előadást rendez. Eddig minden alkalommal népszínművet választottak előadásul, ezuttal szalon darabbal próbálkoznak. *Muray* Károly »Husár szerelem« című vígjátékát adják elő karácsony másod napján és új év első napján. A próbákat már pár hét óta tartják. Tegnap este volt a főpróba. Ügyesen, kedvesen játszanak s a közönség műkedvelőktől várható jó előadás élvezetében részestül.

*** A Lackenb cher pályázat nyertese.** Bécsből írják, hogy a Lackenbacher-pályázat ügyében ítélkező bizottság az ez idei 1400 forintnyi jutalmat egyhangulag Pollák János poprádi segédlelkésznek, a Pázmáneum szép tehetségu volt növendékének ítélte oda.

*** Halálozás.** Részvétellel vettük a gyászhirot, hogy *Szervánszky* Lajosné, szül. Lonize von Heine élete 81-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt.

Alulírottak mély fájdalommal tudatják felejthetlen jó anyjuk és szépanyjuk, anyós és testvér özv. *Szervánszky* Lajosné szül. Haine Elvine asszonynak f. hó 23-án reggeli 9¹/₂ órakor életének 81-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 25-én délután 5 órakor fognak a Széchenyi-tér 244 számú gyásházától az ág. evang. egyházszertartása szerint a várad-olasziserkerben nyugalomra helyeztetni. Nagyváradon, 1898. évi december hó 33-án. Béke hamvaira! Az elhunytak gyermekei: *Szervánszky* Attiló, *Szervánszky* Lujz — Ámánt Béláné, *Szervánszky* Ilona — özv. Barna Mihálné. Az elhunytak unokái: Ifj. Ámánt Béla, Barna Elemér, Barna Lajos, Barna Tibor, Barna Géza, Barna Feri, Fejér Margit Hitter Sándorné, Fejér Olga — Miskolcz Istvánné, Fejér Zoltán, Fejér Adél. Az elhunytak unokavejei: Miskolcz István, Hitter Sándor, Schuch Ödön. Az elhunytak dedunokái: Schuch Ödön, Schuch Olga, Schuch Mariska, Schuch Gizella, Miskolcz Margitka, Miskolcz Sándorka, Miskolcz Olga, Miskolcz Irma, Hitter Ilonka, Hitter Sándorka, Hitter Imre. Az elhunytak testvérei: Haine Mina, Haine Oszkár, Haine Ágnes, özv. báró Reizvitz Frigyesné. Az elhunytak veje: Ámánt Béla, Az elhunyt menyje: Lux Viktória.

Még a következő gyászjelentést kaptuk:

Dutka Kálmán és neje Dóbisz Teréz gyermekeikkel, Dutka Vilma mint testvérek, özv. Dutka Sándorné szül. Darabanth Gizella gyermekeivel mint sógornó, valamint Dutka József, Dutka Imre, Dutka Matild, Dutka Béla és Dutka Lajos unokaöccsei és hugai ugy a számos rokonok nevében mély fájdalommal tudatják, felejthetetlen jó testvér, sógornó és nagynénénk *Dutka* Emiliának f. hó 22-én éjjeli 11 órakor hosszas szenvedés és a haladók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai f. hó 24-én d. u. 2¹/₄ órakor fognak kőfaragó utca 861 sz. háznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a várad-ola-

szi-i temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat pedig 1899. év január 3-án d. e. 10 órakor fog a várad-olasz róm. kath. plebánia templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívhatnak. Nagyvárad, 1898. december 23. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Expiatio.** A debreczeni r. kath. templom. a melynek fölszentelt csarnokát egy önmagával meghasonult ember öngyilkossága kiomlott vérvél megfertőztette, — a megyés püspök engedélye folytán még szerdán este 9 órakor benediktálta három káplánja segédlettel dr. *Wolajka* Nándor v. püspök plebános. Ugy hogy csütörtök reggel újra megkondulhatlak a templom eltöltött harangjai és kinyilhatlak a bezárt ajtók a rórátéra siető hívők előtt. A megáldás szertartásán kívül a jövő héten, kedden, egész nap tartó kérielöl és engesztelő isteni tisztelet lesz a templomban. Reggeli 6 órától esti 6 óráig imádásra teszik ki az oltári szentséget; minden órában misét tartanak, d. u. 1/2 órák között szent olvasó, 5 órakor szent beszéd, 1/2 órákórán letánia és áldás lesz.

* **Egy jeles tudós előadásai.** Dr. *Grósz* Emil egyetemi magántanár, dr. *Grósz* Albert közeg. tanácsos fia, ki alapos szaktudományával a szemgyógyítás terén oly szép hírnevet szerzett, a budapesti szabad lyceumban előadásokat tartott, a szem szerkezetét és működését. A nagyérdékű felolvasások vázlata (syllabus) most nyomtatásban is megjelent. Dr. *Grósz* Emil különben karácsony másodnapján felolvasást tart a szem ápolásáról az akadémia dísztermében. Felolvasó társa lesz még dr. *Mandelló* Gyula egyetemi tanár, aki az ipari forradalomról fog felolvasni tanulságos dolgokat.

* **Csak azt akarta megmondani.** Szent karácsony éjjelén, az éjfél misét elvégezve a plebános ur. Meghagyta aztán a harangozóknak, hogy öt órakor zörgesse fel a »pászior misére.« A harangozó, ki nem mert lefeküdni, hogy el ne aludjék, kártyázással húzta ki az éj hátralevő részét. Három órakor aztán rettenetesen kezd dörömbölni a plebános ur ablakán.

— Hát öt óra már, kérde az álmából felriadt plebános ur.

— Nem kérem állasson, még csak három nyugtatja a harangozó.

— Hát akkor miért zavar fel?

— Csak azt akartam a főurnak megmondani, hogy még két órát nyugodtan alhatik.

* **Bizonyítvány-osztás.** A helybeli községi iskolákban tegnap osztották ki a karácsonyi időszakbi bizonyítványt. Amint híret vesszük mindenfelől, a karácsonyi érdomsorozat igen rosszul ütött ki. A statisztika a megbukottak elremitő nagy számáról adhatna adatot. A tanulók igen nagy része vitt haza olyan bizonyítványt, ami nem igen fogja a szülőket jó kedvre hangolni. Hja! ennek a rendszer az oka, szokják rámondani pedagógusaink s ebben évről-évre, időszakról-időszakra megnyugszunk.

* **Jó a jég.** A tegnapi nap legnagyobb szenzációja egy kis kék zászló, a mely a kaszinó erkélyéről hirdette azt az örvendetes hírt, hogy jó a jég. A kereskedések kirakataiban is kitétték a kora hajnali órákban a következő feliratu táblákat:

A ligetben
JÓ A JÉG.

Délután már nagy társaság mulatott a városligeti tavon. — A legközelebbi napokban már a Sport-téren is megkezdődik a korcsolyázás.

* **Szegény gyermekek felruházása.** Jézus születésének emlékünnepe nagy öröm az egész keresztény világnak, de leginkább érzik az örömet a gyermekek és a szegények. A ker. felebaráti szeretet — igen helyesen — ezt a napot használja arra, hogy Jézus kiáradó szeretetét éreztesse a nélkülözőkkel. Az *ujvárosi* róm. kath. elemi fuiskolákban tegnap délelőtt volt a ruhakiosztás, mely alkalommal mintegy 60 gyermek kapott új csizmát, kabátot, nadrágot és sapkát. Az összeg java része közadakozásból gyűlt össze. A kiosztás előtt dr. *Vueskics* Gyula plebános, igazgató tartott rövid beszédet. A várad-olasz r. kath. iskolában is

tegnap ment végbe a ruhakiosztás *Dencs* János t. kanonok jelenlétében. Kiosztatott összesen 59 pár csizma és 31 felsőkabát. Ezen humánus célra a következők adakoztak, kiknek az igazgatóság ez uton mond a szegény gyermekek nevében köszönetet

Schlauch Lőrincz hibornok püspök 30 frt., özv. báró Gerliczyné 5 frt., Vinkler József 10 frt., Winterhalter Antal 10 frt., Andrassy János 5 frt., Schiefner Ede 5 frt., Széchenyi Jenő 5 frt., dr. B. Ist. 5 frt., Z. J. 3 frt., Palotay László 5 frt., Bunyitay Vincze 3 frt., báró Königswarter Herman 50 frt., Bereczky Gézané 1 frt., Dencs János 10 frt., Kucsovsky Lajos 2 frt., Bulyovszky Józsefné 2 frt., Géczy Lajosné 1 frt., Lindenberger János 1 frt., dr. Némethy Gyula 1 frt., Fetser Antal 2 frt., Peszeki Ferencz 1 frt., Trenhauser 50 kr., Szabó 50 kr., Halász 1 frt., Imrik Gasztáv 50 kr., Sal Ferenczné 3 frt., Markovics Antalné 2 frt., Pallay Lajosné 1 frt., Makkay József 1 frt., Votiszky 50 kr., Papp Anna 3 frt., Beöthy Mari 1 frt., Gunya Jánosné 1 frt., özv. Vertán Lajosné 1 frt., Cziffra Gerőné 1 frt., Számborovszky Rezső 50 kr., Kiss Elekné 1 frt., Nyiri Györgyné 1 frt., Wurst József czég 2 frt., Fábry tesvérek 1 frt., Frölich János 50 kr., Weiszlovics A. és fia 2 frt., Bozóky Alajosné 1 frt., Papp Oszkárné 1 frt., Sável Jánosné 1 frt., Rádl Ödön 1 frt., B. Luzsenszky Lenke 2 frt., dr. Fráter Imréné 1 frt., Mihálykó Sándor 50 kr., Rozsly Etelka 1 frt., dr. N. 20 kr., dr. Szemethy 1 frt., Sipos Árpád 50 kr., Sipos Orbánné 50 kr., Nesztor J.-né 1 frt., dr. Schweiger E. 1 frt., Korn Margitka 50 frt., özv. K. L.-né 20 kr., Szoták Árpád 50 kr., Des Echerolles Kruspérné 3 forint, özv. Bilinszky Sótérné 1 frt., Frau Oberstin Isabella Hilbert Bayern 1 frt., N. N. 1 frt., N. N. 50 kr., Csicsay Alajos 1 frt., Heilinger József 1 frt., Mihályháziné 50 kr., özv. Martinek Mátyásné 50 kr., Plander Sámuelné 50 kr., özv. Lindenmayerne 1 frt., Kováts Béláné 1 frt., Isten nevében 1 frt., Szolcsányi Hugóné 50 kr., Isten nevében 80 kr., dr. Molnár Imréné 1 frt., Müller Ádámné 50 kr., N. N. 1 frt., B. B. B. 5 frt., Buzásy Albertné 1 frt., Bukó János 50 kr., N. N. 1 frt., Gaudnik Gyula 1 frt., Ferdényi Olivérné 1 frt., Dekker Frigyesné 50 kr., Persz Adolfné 50 kr., Procz Jánosné 50 kr., Nozáky Rudolf 1 frt., Andrányi Lajos 5 frt., Beöthy Lászlóné 1 frt., Balásházyiné 1 frt., Harmathy Károlyné 1 frt., Beliczay K. 50 kr., Kádár János 1 frt., Giraud Ottomárné 50 kr., Frölich János 1 frt., id. Rimánóczy Kálmán 3 frt., Sziládky Ernő 1 frt 50 kr., K. J. 30 kr., B. L. 30 kr., Sz. M. 10 kr., Kováts Jenőné 50 kr., M. L. 25 kr., özv. Tulus Józsefné 1 frt., özv. Kopus Tivadarné 1 frt., B. M. 50 kr., Frantzély 10 kr., L. K. 10 kr., N. N. 20 kr., Czigtelt József 50 kr., Bodó Bertalan II. osztályu tanuló 1 frt.

A »*Régi Népkör*« a karácsonyi ünnepek alkalmából 4 gyermeket látott el teljes ruházattal. Ma d. u. 3 órakor a kör helyiségében lesz a ruha kiosztás.

* **Alapszabály jóváhagyás** A kereskedelmiügyi miniszter a *nagyvárad* szállodások, vendéglősök, kávézók és korcsmárosok ipartársulatának alapszabályait jóváhagyta.

* **Szórakozott emberek.** Verulmi Baco († 1626.) egyike kora legnagyobb elméinek, néha mégis szórakozott volt. Egyszer társaságban pipázott és kényelmesen nyomkodta le időnkint a dohányt — egy mellette ülő hölgynek hüvelyujjával. Newton Izsák († 1727.) a gravitáció törvények fölfedezője, egykor mélyen bele volt merülve matematikai tanulmányaiba. A mikor aztán ebédelni hívta őt az inasa, a tudós álmélkodva erősítette, de bizony ő kétszer egy nap nem ebédel, mert ő már evett. Lafontaine († 1695.) a híres meseköltő, szintén igen szórakozott ember volt. Elhaladt egy barátjának a háza előtt. Az ablakon kitekintő háziasszonyt nyája-an megkérdezte, hogy mit csinál a kedves férje, a háziasszony azt hitte, hogy a költő megbolondult, vagy lelketlenül tréfál; mert éppen előtte való nap temették el a férjét és Lafontaine bucsuztatta el a sírnál.

* **Betiltott disznótör.** Neurath Miklós v. ingai lakos panaszt emelt tegnap az ottani rendőrkapitányságnál, hogy azelőtt három nappal Jorga János kupecztől két darab malacztot vásárolt, de az egyik harmadnapra megdöglött.

Az elhullott állatot visszavitte Jorgának. Jorga azonban nem akarja a pénzt visszaadni. A rendőrkapitány legott megidéztette a kupeczet, a ki a hozzá intézett kérdésekre azt adta elő, hogy a malacztot kidobta a legelőre, a hol a kutyák széttépték. Még jól be sem fejezték a kihallgatását, a mikor egy rendőr azzal a jelentéssel nyitott be a kapitánysághoz, hogy Jorge Jánosnak a felesége a sertésvészben elhullott malacztot süt a kemenczében. A rendőrkapitány azonnal a helyszíuén termett s nagy meglepetéssel látta, hogy a szomszédok csapatosan gyülekeznek a Jorgáné által hirdetett disznótörre. A sertésvészben elhullott állatot erre a kapitány elkoboztatta, a disznótört betiltotta s Jorga János és felesége ellen, a kik a döglött malaczból akarták a népet megvendégelni, megindította az eljárást.

* **Megfagyott ember.** Még alig 1—2 nap óta köszöntött be a keményebb hideg, már is meg van Nagyváradon az első áldozata a télnek. *Olasz* Mihály szegény napszámosnak nem volt oly lakása, a hol a hideg elől meghuzhatta volna magát. Kis-Kut-utcán a Balogh János házánál egy szellős fásszinbe húzta meg magát a 40—42 éves ember. Tegnap reggel halva találták. Valószínűleg megfagyott. A rendőrség a hullát beszállította a biharmegyei közkörház halottas kamarájába. A hulla vizsgálatot és a bonczolást ma ejtik meg.

A jég.

Nincs talán sokak előtt kellemesebb passzió, mint télen a kristálytisza, kékes jégen siklani — korcsolyázni.

Milyen kellemes az!

Egymáshoz simulni bensőn, bizalmasan, karokban s így futni a végtelen, hosszú jégen, nem törődni semmivel, csak futni, repülni!

Oh a jég sok örömet nyújt!

Sokszor megunja az ember a bálterem tikasztó levegőjét, a sok üres fecsegést, mely kábit s nyomasztóan hat a kedélyre, tisztább levegőt keres — s megy a jégre.

Ott egész más az élet!

A friss, balzsamos lég kicsábitja a jég kedvelőit. Magánosan vagy páronként siklik az egész lömeg. Mint óriási chaosz, olyan az egész kép. Vidám kaczagás, néha egy-egy sikoly tölti el a levegőt, — jelentve a társaság jó kedvét vagy azon pillanatot, melyben valaki — elesett.

Oh a jég szeretet tréfálni!

Gyakran a legkomolyabb pillanatok hatását komikussá változtatja át. Egy komoly szó vagy vallomás, legérdekesebb részén egyszerre az orrára eshet az előadó. A hatás óriási, sokszor több, mint a mennyire számítani lehet. Eltekintve a bukás miatt felhangzó nevetést, hősünk zavarba jön e váratlan megoldás miatt...

Mennyi gyönyöre van a jégnek!

Hasonlít a »parkett«-hez, csak hogy kellemesebb. Rajta is rendeznek ünnepélyeket, a melyek felérnek bármely más mulatsággal. Alarczos menetek, tréfás jelenetek, versenyfutások és táncz, szallagrablás stb. mind a legkellemesebb, gyönyörtnyújtó jelensége a jégen mulató fiatalágnak. De nemcsak a fiatalság hanem azoknak örei a »mamák« is szeretika jeget. Mennyi titkos reménynyel viszik oda leányaikat.

A hölgyek részéről ott nagyon könnyű az ismeretség!

Az ismeretlen előtt, egy »jól alkalmazott« esés — az ugrik, felemeli, bemutatja magát — s aztán jön a többi.

Oh a jég jó házasság közvetítő!

Legkellemesebb a korcsolyázás mikor esik a hó!

A jég szinte sikosabbá válik, a korcsolya útját vékony sötét vonal jelzi. A jégen levő hórétég

ugy néz ki, mintha ezifrábnál ezifrább vonalakkal lenne kihimezve! A sűrűn hulló hó ködéből imbolgva, zajtalanul válnak ki az alakok s tűnnek el ismét.

Olyan kellemes, bájos kép.

Mintha egy tündér bűvkörben bájos alakok volna néznének keresztül, — mintha álmaink és vágyainkat látnánk megjelenni s aztán ismét, a való sűrű ködében — eltűnni!

Kint zug a szél. Fagyos lehelete jégvirágokat borít az ablakokra, furesábbnál-furesább, száz szirmu s alaku virágokat.

Kinézek a néma, világos éjszakába. Fent millió csillag, hidegen, bágyadtan ragyog, míg az ezüst hold fénye bájos, tiszta világot terjeszt.

Hideg van!

Behuzom az ablakot s azon reményvel telik el szívem, hogy holnap — korcsolyázunk.

Tibor.

IRODALOM.

A király könyve.

Mária Valéria királyi hercegné Ő csász. kir. felségének legmagasabb jóváhagyásával.

Az ezen cím alatt megjelent díszmű feladatul tüzte maga elé, úgy szöveg, mint művészeti kiállítás tekintetében tökéletes leírását mind-annak, ami a király Ő felségének személyéhez valamiképp hozzáfűződik.

Ez a munka nem foglalkozik sem Ő felsége uralkodásának, sem a monarchia fejlődésének történetével. Csak is olyan mozzanatok vannak benne megírva s megrajzolva, melyeknek intim voltokra leginkább az vall reá, hogy a királynak uralkodói működésével semilyen, vagy csak igen laza összefüggésben vannak.

»A király könyve« révén közelebb érjük a felséges urat az ő otthonában s családja körében. Látjuk, miképpen közlekedik szűkebb környezetével az udvari méltóságokkal, a miniszterekkel és hadseregének fő-emberével. Ott lepjük a királyt író-asztala előtt, majd amint egyedül dolgozik, majd meg amint fogadja az österjesztéseket. Ott látjuk, amint kihallgatáson színe elé járulnak a hódolók, a hálálkodók s kérelmezők; látjuk egyházi és világi ünnepeken, amint fogadja fejedelmi vendégeit, nyit meg kiállítás, tárlatot — szóval: miképpen lép vonatkozásba tudományhoz, művészethez és iparhoz. Hova tovább lapozva e könyben, a leírás kör mindinkább tágul.

Elkísérjük a felséges urat a királyi várpalotából Gödöllőre, a bécsi Burg termeiből Schönbrunnba, az ischli nyaralóba s nagyobb utjaiban a monarchia tartományainak fővárosaiba s a külföldre. A király nagyszámu, fölötté jellemzetes rajzokon van feltüntetve: a tatai nagy hadgyakorlatokon mint legfelsőbb hadur miként veszen részt az Ő tábornokai körében, majd a brucki táborban folyó gyakorlatokon, csapat-szemléken stb. s végül, mint legfelsőbb urvadász birodalmának rengeteg vadászterületein, hogyan cserkészik hol maga, hol fejedelmi társaival osztozkodván a vadászatnak jutalmazó fíradalmaiban Gödöllő, Visegrád, Mürzesteg, Eisenerz s Ebensee pagonyaiban. A rajzok, melyeknek központjában mindenütt ott láttuk a királyt, vállalkozó csoportozatban mutatják egy a királyi család tagjait, valamint a környezet és kíséret, az udvar s udvartartásnak jellegzetes alakjait — egészen a cselédségig.

»A király könyvét« merőben új képek (kézi rajzok s fényképek) díszesítik, melyeket a monarchia legjelesebb művészi, magyarok és osztrákok, a helyszínen készített vázlatok nyomán festettek s rajzoltak meg.

Az egyes képek érdekességét nagyban növeli az, hogy az alakok és jelenetek, melyeket ábrázolnak, nem elvont alkalmak jelenetei és alakjai, hanem a valószínűsége értte ott őket a művész s így kerültek, azon melegen, mintegy hiteltel tanuk gyanánt, a rajzba.

»A király könyve« 2000-nél több arcképet foglal magában olyanokról, akik nagyobb-kisebb méretben valójában szereplő személyei a leg-

ujabb jelenetnek és amennyiben a mi királyunkra vonatkoznak, nem csak ebben a monarchiában. Az előforduló alakokat, ha különben ismeri: a szemlélő akár a nevéen szólítsa, annyira hiven vannak s épp hivatási körükben feltüntetve.

A munkának írói része oly erőktől tellett, akik írói hitelüknél, társadalmi állásuknál s összeköttetéseiknél fogva annak teljesítésére kiválóképpen hivatva vannak.

E mű irodalmi s művészi becsének fokozására hozzá járul annak fényes technikai kiállítás: a papíros, (mely erős és kiváló minőségű) a nyomás, a tündöklő bekötés; hogy ez a könyv minden tekintetben legyen méltó annak magasztos személyéhez, akivel foglalkozik.

Íróinak névsora: Ágai Adolf (Porzó), Baccioeco Frigyes Albert, Bancalari Gusztáv ezredes, báró Berg Vilmos, Berzeviczy Aladár, Grasberger János, Gross Ferdinánd, Herczeg Ferencz, dr. Jókai Mór, lovag Klaudy Kolozs Sándor, udv. tanácsos, Klostermann Károly, Kozma Andor, dr. Kronfeld Mór, Mikszáth Kálmán, Schaeffer Ágost kormánytanácsos, dr. Szilágyi Sándor, Weyr Mária, dr. Zweig Egon.

Festő- és rajzművészeinek névsora: Ajdukiewicz Zsigmond, Bacher Rudolf, Benezur Gyula, Blaas Gyula, Engelhart József, Garay Ákos, Gause Vilmos, Halmi Arthur, Hoffmann József, Moser, Kálmán, báró Myrbach Felicián, Pap Henrik, Tichy János, Walter Ottokár Zasche Tivadar.

A mű kétféle kiadásban jelen meg és pedig:

I. Fényemetszetes remek kiadás: Foglal magában: 35 fényemetszeti műmellékletet, 3 színnyomatot, egész lapra terjedő 99 s 254 szövegrajzot. A remek kötés, a modern könyvkötésnek mester-műve, Hoffmann József építész terve szerint készült, legfinomabb világos szattán-bőrből, dus aranyozással bronz ékesítésekkel és zománcozott burkolással (királyi korona, királyi monogram, aranygyapjas-rend káposc alakjában, szegélyezett s gombok.) Ára 200 ft.

II. Szalon-kiadás. Foglal magában: 3 színnyomatot, egész lapra terjedő 99 s 254 szövegrajzot. Bekötés: Angol kettős-vászon, arany s dombornyomással. Ára 50 ft.

Mindkét kiadás 46. cm. magas, 35 cm. széles nagyságban jelent meg. »A király könyve« szerkesztősége: Budapest, Erzsébet-körút. 17.

Igazságszolgáltatás.

A primadonna válópöre. Régotha folyik már az a válópör, amelyet Vlád Gizella, a Magyar Színház primadonnája indított a férje, Deák Péter vidéki színigazgató ellen. A válópör a székesfehérvári törvényszéknél indult meg, mely azonban váló-ok híján a primadonnát keresetével elutasította. Deák Péter azonban szereti a feleségét s kérvényt intézett a budapesti törvényszékhez, hogy utasítsa a feleségét, aki hűtlenül elhagyta, térjen hozzá vissza. A törvényszék tetjesítette is ezt a kérelmet, s felszólította Vlád Gizellát, hogy 15 nap alatt térjen vissza a férjéhez. A primadonna ezt a végzést ad akta tette. A törvényszék mind két felet békülésre idézte meg. El is jöttek ma Goczigh József bíróhoz, akinek kiki elmondta a baját. Hiába volt a bíró rábeszélése, a primadonna — a kinek egyéb iránt völegénye is van már, hajthatatlan maradt. Minthogy ilyenformán a békítés nem sikerült, a törvényszék nemsokára döntené fog a válás dolgában.

A sikkasztó miniszteri titkár. Pettko László miniszteri titkár bűnygyében ma kihirdette a Kuria az ítéletet. A Kuria mindkét első-bírósi ítéletét a bűnösség kérdésében megváltoztatta, bűnösnek mondván ki őt a büntetőtörvényköny 360-ik §-ába ütköző zártörés vétségében is, mert tanukkal bizonyítva van, hogy Pettko a hatóságilag lepecsételt raktárhelyiséget a vizsgálat alatt feltörte. A büntetés tekintetében a Kuria az elsőbírósi ítéletét erősítette meg, a mely négy évi fegyházra ítélte a vádlottat. Enyhítő körülményekül tekintetbe véve a Kuria, hogy a vádlott még büntetve nem volt és a mikor a vizsgálat el-lene megindult, és külföldre távozott, összes értékeit feleségénél helyezte el, végül pedig hogy a polgári per útján a kár nagyobbbrése meg fog térülni. Ezért a Kuria nagyon szigorunak találta a tábla által kiszabott hat évet.

REGÉNY-CSARNOK.

SZERESS ÖRÖKKÉ.

Írta: Buchanan Róbert.

Angolból fordította: Dr. N. Gy.

23.

Mind bámulva néztek reá, Mabel valóságos borzadálylyal és rettegéssel, mert úgy látszott, hogy Ő a legenda eredeti hőse. Szemei kitágultak, színe megváltozott, alig tudott elfojtani egy kitörő kiáltást, de senki se ügyelt rá, minden szem a jövevényre volt irányozva.

Seth kapitány szólalt meg először

— Kicsoda kegyed és mit kíván?

— Az idegen nyugodtan nézett rá fekete szemével, azután anélkül, hogy felelt volna a kérdésére, a ház urát szólította meg ismét.

— Hollandiából utazva, épen most kerültem szárazra s eltévesztettem utamat a hóban. Épen vendéglő után néztem, mikor megpillantottam fényesen kivilágított ablakait s azt gondoltam magamban, hogy szállást kérek itt.

Parr Amos, a ki szívvel lélekkel vendégszerető, barátságos házigazda volt, megbánta a durva üdvözlést, a melylyel az idegen belépését fogadta; azért hát megfenyegetve Seth kapitányt az ujjával, a ki kedvetlennek és bosszusnak látszott, meghajtva magát így szól:

— Szívesen látjuk uram, bárki legyen is.

Az idegen bölintott s minden további beszéd nélkül a többiekhez közeledett. Kellemmel teljes, de erős alakja előnyösen vált ki a háttérből, feszesen álló sötét barna, fekete bársony hajtókás ruhájában. Gallérja elől nyitott volt, durva hajós inget mutatva, lábain térdig érő csizmák voltak. Kezeit vastag keztyű fődte.

— Szabad-e a kandalló mellé ülnöm? —

kérdé s nem várva a feleletet, leült. A kis társaság egy kissé visszahúzódott, meglepetve nézve rá s ha az igazat meg akarjuk vallani, némi félelemmel, mert megjelenésének körülményei igen alkalmasak voltak a arra, hogy fölkeltsék a babonás gondolatokat. Seth kapitány és Antal egymást nógatták; Mártha visszahúzódott nővére árnyékába; míg Amos hetykén, nevetve állott. Mabel egyedül állva a kandalló egyik oldalán, valósággal megbüvöltten tekintett az idegenre.

Ez leverte lábáról a havat a kandalló alsó szegélyére, aztán könnyedén lehuzva keztyűit, elkezdé melengetni kezeit. Mabel ekker észrevette, hogy kezei szokatlanul fehérek s drága gyűrűkkel fedvék.

— Nem akar leülni? — mondá gazdájához, kegyes intéssel. Futólag megjegyezhetjük, hogy modora meglehetősen kihívó volt, egyáltalán nem szeretetreméltó; úgy viselte magát, mint a ki hozzá van szokva, hogy engedelmeskednek neki.

Amos ismét mosolygott s elfoglalta előbeni helyét.

— Félek, hogy megzavartam önöket, — mondá a vendég könnyed vállvonítással.

— Oh egyáltalán nem, — felelé a szatócs; annyi azonban tény, hogy félek megmondani önnek, miért lepott meg úgy mindnyájunkat jövetele! Ki fog nevetni. Ön azt mondja uram, hogy Hollandiából jön és elég különös, hogy éppen, mielőtt bekopogtatott volna, honfitársainak egy különös babonáját tárgyaltuk, mely egy kísérteties hajósról szól, a ki minden hetedik évben jön csak szárazra, épen karácsonykor.

— Ah, a repülő hollandi! — kiáltá az idegen egy könnyed bölintással, majd csöndes nevetéssel. — Én is ismerem a történetét. Abban a reményben jön szárazra, hogy talál egy lelket — tudja az ördög hogyan — a ki megszabadítsa őt terhétől. Nos, az igaz, hogy megérkezésem ideje elég különös, de reménylen, hogy részeltetnek engem a kétkedés jótéteményében s nem fosztanak meg társaságuktól csak azért, mert egy szerencsétlen utitársam, az itteni babonák naptárában fekete betűkkel van bejegyezve.

Amos éppen barátságosan felelni akart, midőn Mabel az idegenre szegezve szemét, élénken fölkiáltott:

— Nem, nem! Ön bizonyára itt marad... Mély sóhajjal hallgatott el s visszahúzódott az árnyékba. Az idegen hidegen nézett rá, ámbár

némi meglepetéssel, aztán könnyedén Amoshoz fordult s így szólt:

- Talán leánya?
- Fogadott leányom.
- Az enyém is. — mormogá Antal — ha a megtalálás fölfogadás.
- Félek, hogy jelenlétem megdöbbenette az ifju hölgyet. Nézze csak mily halavány.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Bánffy Bécsben.

Bécs, decz. 23. Bánffy Dezső báró miniszterelnök ma reggel ide érkezett, hogy jelen legyen Széchényi gróf miniszternek délután leendő eskütételén. A vonat, amelyen a miniszterelnök utazott, kissé késett, mert utközben kikapcsolódás következtében két részre szakadt. Más baj nem történt. (Magy. Táv. Ir.)

Budapest, decz. 23. (Saj. tud. táv.) Bánffy br. miniszterelnök Bécsben előterjesztést tett az újév utáni napirendre vonatkozólag. Újév után első sorban a kvótabeli statusquót fogja proponálni.

Budapest, decz. 22. (Saját tud. táv.) Bánffy br. miniszterelnököt a király Széchényi gróf személyköri miniszter esküje után hosszabb kihallgatáson fogadta. A kihallgatás eredményéről többféle verzió kering.

Beszélnék némelyek a miniszterelnök közeli lemondásáról, de ennek még nincsen pozitív alapja.

A kvótát a király a régi alapon fogja eldönteni 6 hónapra.

Már is!

Budapest, decz. 23. (Saj. tud. táv.) Battonya csanád megyei község januártól az ex-lex eseten megtagadta az adóbeszedést.

A Petőfi-társaság új tagjai.

Budapest, decz. 23. (Saj. tud. táv.) A Petőfi-társaság ma tartott ülésén tagoknak választotta: Bartha Miklóst, Gárdonyi Gézá, Makai Emilt.

Thun grófné betegsége.

Bécs, decz. 23. Thun grófné betegségről ma reggel a következő orvosi jelentést adták ki: A szívszorulás gyöngébb, a lélegzés kissé könnyebb; éjjel a beteg ismét elaludt kis időre, de általában nagyon gyöngé.

Az éjjel a nunciatura átadta a betegnek a táviratilag küldött pápai áldást. Délelőtt Lajos Viktor főherceg személyesen tudakozódott a grófné hogylétéről. Általában nagy a részvét a beteg iránt. (Magy. Táv. Ir.)

Az anarchisták ellen.

Róma, decz. 23. A lapok közlése szerint az anarchista-értekezlet tagjai becsületszavukra fogadták, hogy a hozott határozatokról semmit sem fognak nyilvánosságra hozni. Csak annyi szívárgott ki, hogy a főjegyzőkönyv két féle intézkedésekről szól és pedig új rendőri intézkedésekről, a melyek nemzetközi jellegűek és különleges országos rendszabályokról, a melyekre nézve az egyes törvényhozásoknak szabad kezük van. A lapok hozzá teszik, hogy a tanácskozá-

sok befejeztével az értekezlet működésére vonatkozó összes jegyzőkönyveket elégették. (Magy. Táv. Ir.)

A franciaországi események.

Páris, decz. 23. A »Petite République«-ben Jaurés föntartja azt az állítását, hogy a titkos iratcsomóban Vilmos császárnak egy levele van, a melyről ő bebizonyítani tudja, hogy hamisítvány. Faurés követeli, hogy a semmitőszék hallgassa ki erre nézve Hannotaux volt külügyminisztert és felszólítja Monod-t, hogy leplezzen le mindent, a mit tud. Ehhez hozzáteszi Jaurés, hogy Monod tegnapelőtt levelet irt neki, melyben ez a mondat fordul elő:

»Hanotaux 1896. május havában X-nek és nekem ezt mondta: »Önök ismerik azokat az utalatrámeltő eszközöket, a melyekkel Mercier élt, hogy Dreyfus bűnöségét bebizonyítsa, a mi talán nem is egyéb, mint egy borzalmas regény.«

Jaurés kijelenti, hogy az X-szel jelölt személy egy kiváló jelentőségű férfi, a kit Monod a levélben megnevez.

Páris, decz. 23. A »Journal« tudni véli, hogy Dupuy miniszterelnök, Lebrét igazságügyminiszter és Freycinet hadügyminiszter a tegnapi tanácskozás során teljesen megegyeztek a titkos iratcsomónak a semmitőszékkel való közlésére nézve, miután Mornard ügyvéd Dreyfusné föltétlen titoktartásáért személyes kezeséget vállalt. (Magy. Tud. Ir.)

Toulouse, decz. 23. Tegnap este itt nyilvános gyűlés volt, amely alatt az antiszemita abban a pillanatban, mikor Pressensé felszólt, a terembe rontottak. Az erre támadt zavarban néhány ember megsérült. Végre a rendőrség kiűrtette a termet. A gyűlés után utcai tüntetések voltak és sok zsidó üzlet kirakatait beverték. Más részt a revízió hívei is tüntettek és lelkes ovációkban részesítették Pressensét és a gyűlés más szónokait. Néhány embert letartóztattak. (Magyar Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Jó tanácsok a gazdáknak.

Ha a magyar gazdákhöz azt a kérdést intéznék, hogy minő véleményt táplálnak a műtrágyák hatása s alkalmazhatósága iránt, a többség bizonyára adós maradna a felelettel, egyszerűen azon okból, mert azok alkalmazását még mindig divatos kapkodásnak tartván, a műtrágyákat még csak arra sem érdemesítette, hogy azokból kísérletet téve, hatásokról személyesen szerzett volna meggyőződést. Elég sajnós, hogy ez az állítás minden kétséget kizáróan való igazság.

Czikiró az elmúlt gazdasági év alatt azon szerencsés helyzetben volt, hogy az ország különböző vidékeit beutazgatva, földesurainkkal eszmecserét folytathatott gazdasági kérdésekben. Egy ily eszmecserre alkalmával szóba került a műtrágyázásnak sokat vitatott kérdése is és szinte szégyenletes bevallani, oiy tájékozatlanság, annyira ferde felfogás hangzott el földesuraink ajkáról, hogy felette szükségesnek mutatkozik a műtrágyázásra vonatkozó egynemely tudnivalót nem annyira a szorosabb értelemben vett szaklapokban, hanem főképp társadalmi irányú lapokban szelvéstetni azon véleményből kiindulva, hogy a gazdasági szaklapok közleményei többnyire a pusztában elhangzó szó gyanánt maradnak.

Ime álljanak tanácsul a következők: Ne tekintsük a műtrágyát egy oly tápanyagpótló szernek, mely az istálló-trágyát teljesen nélkülözhetővé teszi; mert ha valaki az istállótrá-

gyát teljesen kiküszöböli és mindig csak műtrágyákat vásárol, az rövid idő alatt becsukhatja kapuját és hátat fordíthat portájának. Soha sem szabad szem elől téveszteni azt, hogy az istállótrágya teljes trágya, a műtrágya pedig egyoldalú; de épen ezen egyoldalúságánál fogva alkalmas arra, hogy az istállótrágya hatását kiegészítse, fokozza. A műtrágyáknak tulajdonképeni rendeltetése tehát az, hogy az istállótrágya esetleges hiányait pótolja, s így a két trágyanem együttes alkalmazása oly eredményt produkáljon. Aki tisztában van a műtrágyának most vázolt szerepével s a ki ilyen értelemben vásárolt műtrágyákat, az bizonyára soha sem fogja elmulasztani az alkalmat, hogy időközönként kellő figyelemre ne méltatná a műtrágyákat. Nem ritkán hallani azt a különös kérdést is, hogy földem termőereje megapadt, minő műtrágyát vásároljak. Ember legyen a talpán, aki erre a kérdésre határozott feleletet ad. A trágya megválasztását illetőleg ne intézzen tehát senki ily kérdéseket szakemberekhez, hanem intézze talajához. Igen is kérdezze meg talajától, hogy mire van szüksége, az adja meg a legbiztosabb választ.

A megkérdezés kísérlete végrehajtásban nyilvánuljon s ennek eredménye lesz a döntő válasz. A ki kísérletezés nélkül megy bele a műtrágyák vásárlásába, az — előre is megjósolhatjuk — többé nem igen fog műtrágyát használni; ellenkezőleg, egy helyesen végrehajtott kísérletek eredménye csak buzdításul fog szolgálni még inkább arra, hogy a műtrágyák beszerzésére is áldozzunk néhány garast. Évek óta szerzett tapasztalataim vezettek azon meggyőződésre, hogy műtrágyák alkalmazása nélkül ma már egy gazda sem existálhat.

Földolog azonban, hogy az, ki műtrágyát használ, ismerje is azt; ismerje ama szabályokat, melyek az elhíntés módjaira, idejére, mennyiségére vonatkoznak, a mely ismeretekről majd egyik legközelebbi számban adunk részletesebb adatokat.

Reich Jenő Társas

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, december 23.

Buza márcziusra	9.67
Uj tengeri	4.89
Rozs őszre	8.24
Zab őszre	5.88
Tengeri augusztusra	
Buza októberre	

Értéktőzsde.

Budapest, december 23.

Az irányzat gyenge	
Osztrák hitel	360.10
Magyar hitel	392.19
Allamvasut	363.75
Rimamurányi	228.
Magyar jelzálog	293.80
Salgótarjáni	604.
Wagon-kölcsön	282.25
Villamos vasut	279.50
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	866.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. december 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	120.
Magyar koronajárdék	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/10%	100.
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	95.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	97.
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	153.
Tiszabályaosi és szegedi sorsjegyek kölcsön	188.
Osztrák járdék papirban	101.
Osztrák járdék ezüstben	101.m
Osztrák korona járdék	120.
Osztrák magyar bankrészevény	915.
Magyar hitelbankrészevény	891.25
Osztrák hitelintézeti részevény	360.
Osztrák-magyar államvasuti részevény	369.
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	954.
Német birodalmi márka	58.95
London vista	120.50
Párisi vista	4762.50
20 márkás arany	1180

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

6

huzásra érvényes ujságíró sorsjegy
ára csak

1 korona.

Főnyeremény

100.000

korona ért.

5 nyeremény à 20.000 kor. stb.

**Első huzás
vizavonhatatlanul
már jövő héten.**

Sorsjegyeket ajánl:

Polgári Takarékpénztár r.-v.-tsaság,

Dióssy Ödön főelárusító,

„TISZANTUL”
kiadóhivatala.

RITTER RICHÁRD

czukrászdája

Nagyvárad, Bémer-tér.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy
üzletemben

karácsonyi kiállítást

rendeztem, ahol a következő czikkeket, úgy-
mint **karácsonyfa díszek**, valamint **hab-
czukorkák**, továbbá **Bonbonierek**, a leg-
finomabb czukorkák **legolcsóbb** árban
kaphatók.

Karácsonyi ünnepekre ajánlok a
n. é. közönségnek **tejes, diós** és **mákos**
kalácsot; naponta frissen készült Pozso-
nyi diós kifli, saját készitette Kug-
ler-féle sütemények, tea, rum, cognac,
liquőreket, a legnagyobb választékban.

Tea sütemények, Spanyol borok
nagy raktára.

Ajánlom különösen olcsó, teljes ka-
rácsonyfa díszemet 1 frt 50 krtól feljebb,
mely egy fára elegendő.

Azon t. vevőimnek, kik a díszeket
nálam vásárolják, teljesen ingyen dí-
szítem fel a karácsonyfát.

Vidéki megrendelések pontosan, gyorsan
és jó csomagolás mellett teljesítetek.

Maradtam a n. é. közönségnek alázatos
szolgája:

Ritter Richárd,
czukrász.

Sürgőnyezim: Ritter czukrászda, Nagyvárad.

Telefon összeköttetés!

Hirdetés!

A biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank kebelében alakult „hi-
teltulajdonosi egylet” t. tagjai az egy-
letnek f. hó 29-én d. u. 3 órakor üzleti
helyiségünkben tartandó

közgyűlésére

ezennel meghívotnak.

T á r g y:

A hiteltulajdonosi egylet feloszlata.

Nagyvárad, 1898. december 22-én.

A biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank igazgatósága.

Legalkalmasabb

karácsonyi és új évi

ajándék,

a magy. kir. szab. oszt. sorsjáték.

Kapható:

KISS DÁVID,
egyedüli főelárusítónál.

A karácsonyi ünnepek

alkalmából,

a nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlom a legkitünőbb minőségű asztali
pecsenye és csemege

b o r a i m a t,

nemkülönben magyar és francia pezsgőimet, melyeket üvegenként meg-
rendelésre házhoz szállítok. — A boroknak hamisítatlan voltaért minden-
kivel szemben és mindenkor szavatosságot vállalok.

Kérem az igen tisztelt közönséget, hogy az ünnepek előtt összetorlódó sok
munka miatt megrendeléseit jó korán s lehetőleg levelező-lapon, esetleg
telefonon eszközölni sziveskedjék, hogy igen tisztelt vevőim igényeinek
pontosan és minél gyorsabban megfelelhessenek.

Tisztelettel

BERGER LAJOS borkereskedő,

Bémer-tér, Stiedl-ház.

Néhai Zeley János kanonok ur pinczejéből vásárolt borokat üvegenként árusítom.